Háttéralkalmazások

REST jellegű API-k fejlesztése ASP.NET Coreban

Simon.Gabor@vik.bme.hu 2022-től Szabo.Gabor@vik.bme.hu 2021-ig

Disclosure

Ez az oktatási segédanyag a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem oktatója által kidolgozott szerzői mű. Kifejezett felhasználási engedély nélküli felhasználása szerzői jogi jogsértésnek minősül.

> A szerző elérhetősége: Simon.Gabor@vik.bme.hu

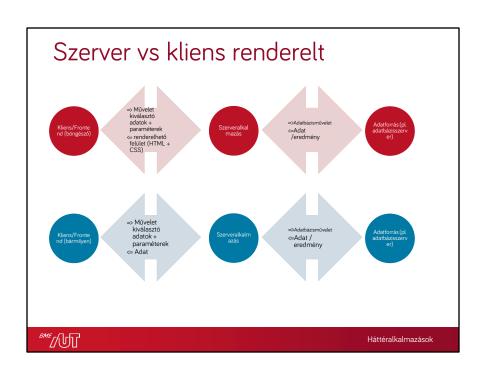
Tipikus backend-frontend architektúrák

- Backend/Szerveroldal
 - > Adatforrás
 - Pl. relációs adatbázis kiszolgáló (RDBMS) (adatbázis)szerveren
 - Adatot szolgáltat az RDBMS képességeinek megfelelően
 - > Szerveralkalmazás

 - Valamilyen backend keretrendszerre írt szoftver
 Általában külön gép(eke)n fut, mint az adatbázisszerver (alkalmazásszerver)
 - Műveleteket definiál, amiket a kliens meghívhat hálózaton keresztül
 - A műveletek végrehajtásához adatbázisműveleteket futtat(hat)
 - A műveletek eredményét visszaadja a kliensnek
- · Frontend/Kliensoldal
 - > Vagy böngésző
 - HTTP alapú protokollokon kommunikál hálózaton
 - HTML+CSS-t tud renderelni
 - JS és WebAssembly kódot tud végrehajtani, ezek módosíthatják a felületet, hálózaton is kommunikálhatnak
 - Ezek mind hálózatról, a backendről érkeznek, érkezhetnek
 - > Vagy nem böngésző
 - Különféle felületi technológiák, leírók
 - Számos különféle nyelv, platform
 - Különféle kommunikációs protokollok
 - iOS app, Android app, Windows Store app, Linux app, stb.
 A renderelendő felületet a frontend logika állítja össze

 - Ha ehhez kell valamilyen adat, azt a hálózati kommunikációval, a backendről szerzi be
 Nem kész felületet vár, csak az adatokat hozzá

BME//UT

Szerver vs kliens renderelt

- Szerver renderelt
 - > A szerveralkalmazás **felületleírót** (HTML+CSS) ad válaszul a kliensnek
 - > Csak böngészős frontend
 - > A felület szerkezetének előállításhoz szükséges logika a szerveren fut
- Kliens renderelt
 - > A szerveralkalmazás a felület előállításához szükséges **adatot** adja
 - > A felület szerkezetének előállításhoz szükséges logika a **kliensen** fut
 - > Gyakorlatilag bármilyen klienstechnológiához illeszkedik
 - Feltétel: adatot tudjon küldeni/fogadni hálózaton keresztül

BME [/U]

6

A renderelés helye szerinti előnyök

<u>Kliens</u>

- Teljes szeparáció a UI és backend csapatok között
 - > Más programozói ismereteket igényelnek
- Jellemzően jóval gazdagabb felhasználói élmény
- A kliensalkalmazás használható lehet offline módban (PWA)
- Jellemzően kevesebb adat utazik az első betöltés után, a frissítés gyorsabb
- Szükség szerint egyszerűbben cserélhető a teljes UI
- Kíméli a szerver erőforrásait

<u>Szerver</u>

- Gyors prototipizálás, potenciálisan gyorsabb fejlesztési ciklusok
- Kevesebb kliensoldali ismeret szükséges
- Egyszerűbben generálható kód az üzleti modellek alapján (használható reflexió)
- Kevésbé törékeny a felhasználói felület változására
- Jellemzően kevesebb adat utazik az első betöltéskor, a betöltés gyorsabb
- Nem szükséges komplex kommunikációs réteg karbantartása
- Régi böngészőket is egyszerűen támogat
- · Kíméli a kliens erőforrásait

BME//UIT

Szerver renderelt

- Ha nincs JavaScript is mellé, akkor elég korlátozott felhasználói élmény
 - > Minden felületi változáshoz kommunikáni kellene a szerverrel
 - > Ma már a klienseszközök nagyon erősek, nem szükséges minden felületi logikának a szerveren futnia
- Vegytisztán ma már nem alkalmazzuk, többkevesebb JavaScript logikát is mellékel a szerver, amit a böngésző futtat
 - > Pl. jQuery egyszerűbb felületi módosítások a böngészőn belül is végrehajtódnak
 - > Egyes műveletek kliens renderelt módon működhetnek, pl. a JS kód adatot kérdez le a szerverről, ami alapján frissíti a felületet

- 8

Kommunikáció

- Kliens-szerveralkalmazás között
 - > Szerver renderelt esetben: HTTP alapú protokoll(ok)
 - > Kliens renderelt: amit a kliens és a szerver is támogat - Többféle kliens is lehet, a közös nevező tipikusan a HTTP
- Szerveralkalmazás adatbázis között
 - > Relációs DB: saját protokoll, a DB driver/provider intézi
 - > NoSQL DB: HTTP alapú protokollok

BME_[/UT

9

Technológiák .NET-eseknek

- · Adatelérési technológia a szerveralkalmazásba
 - > .NET: EF, ADO.NET, stb.
- Szerver renderelt esetben
 - > Webes keretrendszer a szerveralkalmazásba
 - HTTP kérés + sablon + adatbázis adat => HTTP válasz [HTML+CSS+JS]
 - .NET: ASP.NET Core (MVC vagy Razor), Blazor Server
 - > Klienstechnológia
 - Egyszerű JavaScript logikák vagy egyszerűbb (lightweight) JS keretrendszer, pl. jQuery
- Kliens renderelt esetben (HTTP alapú kommunikáció)
 - > Webes keretrendszer a szerveralkalmazásba
 - Webes API: HTTP kérés + adatbázis adat => HTTP válasz [adat, pl. JSON formátumban]
 - .NET: ASP.NET Core (Web API)
 - > Klienstechnológia böngészős kliens
 - Single Page Application (SPA): a böngészőbe csak az alkalmazás használatának elején töltődik le egy HTML oldal, utána szinte mindent az oldalhoz mellékelt JS/WebAssembly kód működtet
 - JS SPA: Angular, React, Vue, stb.
 - WebAssembly SPA: Blazor WebAssembly (C#/.NET kód fut!!!)
 - > Klienstechnológia nem böngészős kliens
 - .NET: WinForms, WPF, UWP, WinUl, Xamarin/MAUI
 - > Klienstechnológia tesztelésre
 - Postman

BME [/U]

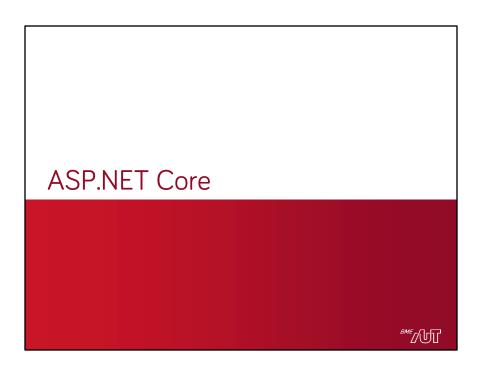
10

Szerver vs kliens renderelt – mikor melyiket 2023-ban?

- Szerver renderelt
 - > Ha nem olyan fontos a tökéletes felhasználói élmény
 - > Ha fontosabb a stabilitás, időtállóság
 - > Ha elég csak böngészős klienst támogatni
 - > Kiforrottabb, időtállóbb technológiák támogatják
 - > Ha a célzott böngésző képességei nagyon korlátozottak (pl. régi böngésző, korlátozott JS futtatás)
 - > Pl. céges belső, adminisztratív webalkalmazások
- Kliens renderelt
 - > Az új fejlesztéseknél általában az elsődleges választás
 - > Legmodernebb technológiák támogatják
 - > Szinte mindenfajta klienshez (böngésző, mobil, IoT)

BME//UTT

11

Mi az ASP.NET Core?

- Egy komplex, moduláris webalkalmazás-fejlesztési keretrendszer
 - > Open source (https://github.com/dotnet/aspnetcore), 31k csillag
 - > Ingyenes
 - > Cross-platform (Windows, Linux, Mac)
 - > Gyors, jól skálázódik
 - > .NET Core/5/6 keretrendszerre épül rá
 - > Elsődlegesen szerveralkalmazás írására
 - > Webszervert is tartalmaz (Kestrel)
- · Statikus tartalmak kiszolgálására
 - > Fájlok, képek
 - > SPA-k alkatrészei (HTML/JS/CSS/dll)
- Dinamikus kiszolgálásra
 - > Szerveroldali rendereléshez
 - ASP.NET Core MVC
 - ASP.NET Core RazorASP.NET Core Blazor Server
 - > Kliensoldali rendereléshez
 - ASP.NET Core Web API (szerver)
 - ASP.NET Core Blazor WebAssembly (kliens böngésző)
 - ASP.NET Core gRPC (szerver)
 - > SignalR (szerver és kliens): valós idejű kétirányú kommunikációra, WebSocket alapú

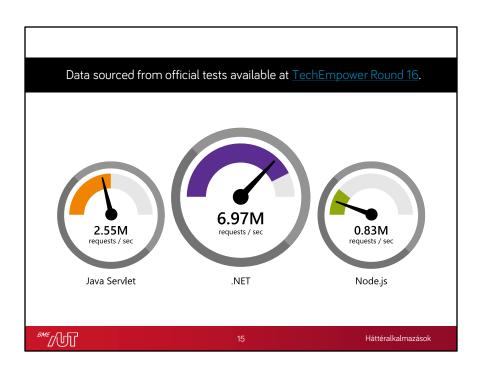

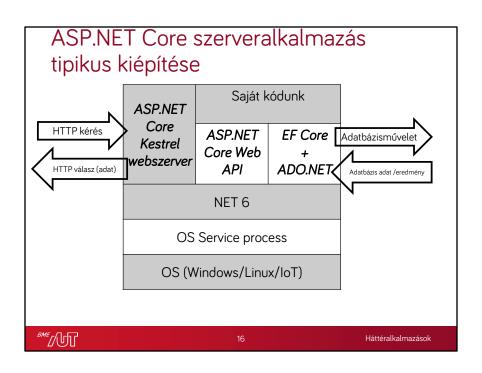
ASP.NET (+ Core)

- Az ASP.NET 2002-ben jelent meg, az ASP (Active Server Pages) továbbfejlesztése .NET-re
- Korábban használt (legacy) technológiái:
 - > ASP.NET Web Forms
 - > ASP.NET Web Pages
- Jelenlegi verzió: ASP.NET Core v6
- Most csak ezzel foglalkozunk:
 - > ASP.NET Core v6 Web API
 - Szerveralkalmazást készítünk, ami adatot ad vissza (kliens renderelt módszer)

BME_[/UT]

14

ASP.NET Core szerveralkalmazás tipikus kiépítése

- Fontos, hogy a szerveralkalmazás szolgáltatásként fusson, ne csak simán el legyen indítva
 - > Minden OS támogatja, csak máshogy
 - > Windows service, Linux daemon
 - > Fejlesztői környezetben nem (mindig) foglalkozunk vele
- Kell egy webszerver, ami fogadja a HTTP kéréseket és előállítja a választ
 - > Az ASP.NET Core is tartalmaz (Kestrel)
- ASP.NET Core Web API támogatja a kliens által meghívható műveletek kényelmes megírását
- EF Core kommunikáció az adatbázissal

BME_[/UT

- 13

ASP.NET Core szerveralkalmazás – alternatív kiépítések

- · A legtöbb webszerver eleve szolgáltatásként fut
 - > Az alkalmazásunk futhatna ezen process részeként
 - > Csak az IIS támogatja
 - > Nem kell az alkalmazásunkat felkészíteni szolgáltatásként való futásra
- Két webszerveres kiépítések
 - > Ipari webszerverek: nginx, apache, IIS
 - > Az ipari webszerver proxy-ként működik
 - > Az ipari webszerver fogadja a hálózatról a kéréseket
 - > Bonyolultabb, de sokan megbízhatóbbnak tartják
 - > Fel kell készíteni az alkalmazásunkat szolgáltatásként való futásra
- Felhős platformszolgáltatásokba telepítés
 - > Pl. Azure App Service
 - > Minden telepítést, karbantartást elintéz, nekünk csak a
 - kódot vagy a lefordított projektet kell feltölteni
 - és konfigurálni kell (mennyi erőforrás kell, connection string, stb.)
 - > Nem kell az alkalmazásunkat felkészíteni szolgáltatásként való futásra

BME_[/UT

18

ASP.NET Core Web API ígéret

Alapvetően sima C# programozási konstrukciókban kell megírnunk az üzleti logikát (osztályokat, függvényeket írunk).

A webes kommunikáció részleteit elfedi előlünk, vagy csak konfigurálnunk kell.

BME_[/UT]

11

Projekt létrehozás

- Releváns beépített sablonok
 - > ASP.NET Core Empty (.NET 6)
 - Egyetlen művelet
 - Minimális ahhoz, hogy a "/" címre HTTP GET kérést küldve Hello World szöveget kapjunk
 - Minimal API-t használ
 - > ASP.NET Core Web API (.NET 6)
 - Alapvetően kliens renderelt alkalmazásokhoz
 - Minimal API vagy Controller API alapú is lehet a kérés kiszolgálás
 - A művelet már bonyolultabb adatot ad vissza
- NuGet csomagot nem kel telepíteni (legfeljebb az EF-höz)
 - Az OS-re telepített .NET 6 SDK/runtime tartalmazza a szükséges ASP.NET Core komponenseket (shared frameworks), a Kestrelt is!

BME_[/UT

2

Program.cs - Empty projektsablon

```
var builder = WebApplication.CreateBuilder(args);
var app = builder.Build();
app.MapGet("/", () => "Hello World!");
app.Run();
```

BME [/U]

2

Builder

- Az alapszolgáltatásokat és azok konfigurációját fogja össze
 - > Új szolgáltatás regisztrálása
 - Builder.Services.Add[Szolgáltatásnév]
 - builder.Services.AddControllers()
 - DI konténerbe regisztrál
 Szolgáltatás konfigurálása
 - builder [Cooledhata] [Kootier málá tire
 - builder.[Szolgáltatás].[Konfiguráló függvény]
 - builder.Logging.AddConsole();
 - > Mindig az adott szolgáltatás dokumentációja alapján konfiguráljunk!
- WebApplication.CreateBuilder egy kiinduló buildert ad, amiben már sok minden eleve be van állítva
 - > Pl. konfigurációs fájlok kezelése, környezetkezelés, naplózás
 - > Csak azt állítjuk át, amit ehhez képest nem úgy akarunk
 - > Új szolgáltatásokat, függőségeket adhatunk hozzá a DI konténerhez

BME_[/UT

2.

.NET 6 alapszolgáltatások

- Nem csak webes alkalmazásoknál használhatjuk
 - > Függőséginjektálás (Dependency Injection)
 - > Konfigurációmenedzsment (Configuration Mgmt.) Alkalmazásbeállítások (Application settings)
 - User Secrets
 - > Naplózás (Logging)
 - > Hosztolás (Hosting)
 - > Gyorsítótárazás (Caching)
 - > Többnyelvűség (Localization)

BME_[/UT

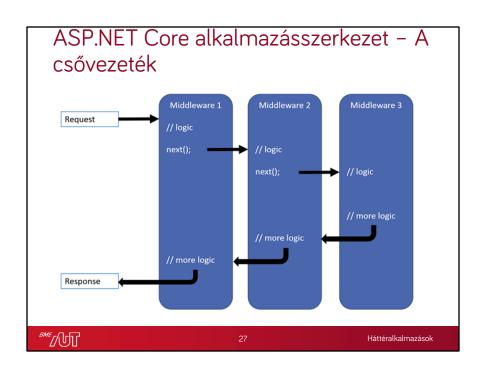
2!

ASP.NET Core 6 szolgáltatások

- Végpontok, műveletek (endpoints)
 - > Kontrollerek
- Végpontkiválasztás (routing)
- Exception handler (Developer Exception Page)
- Webszerver integráció
- Felhasználókezelés (authentication)
- Hozzáférés szabályozás (authorization)
- Metaadat, dokumentáció publikálás (swagger)
- Stb.

BME_[/UT

2

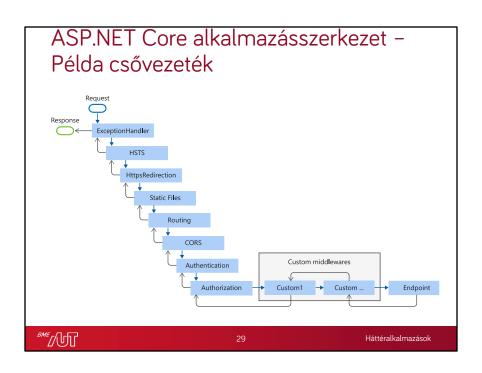

Alkalmazásszerkezet felállítása

- Az alkalmazásszerkezet logikailag egy csővezeték
 - > Middleware-ekből (MW) áll, melyek megszabott sorrend szerint láncba vannak fűzve
 - > Egy middleware két helyen is beavatkozhat a folyamatba
 - Megkapja a kérést az elölről számított előző MW-től, logikát futtathat, maid
 - Vagy meghívja a sorrendben következő MW-t
 - Vagy maga adja vissza a választ (terminál)
 - Megkapja a választ a hátulról számított előző MW-től, logikát futtathat
 - Pl. megváltoztathatja a választ (titkosít)
- Builder.Build: kiinduló alkalmazásszerkezet felállítása
 - > Bővít(het)jük a csővezetéket middleware-ekkel
 - Általában beépített MW-ket teszünk bele, de írhatunk saját MW-t is
 - A sorrend fontos!!! Az adott MW dokumentációja alapján járjunk el.
 - app.Use[MW neve]
 - > A már bennelévő middleware-eket konfigurálhatjuk
 - pl. app. MapXXX az endpoint MW-t konfigurálja

-28

Kiinduló csővezeték

- Developer exception page MW: fejlesztői környezetben részletes információt tesz a válaszba a keletkezett, nem kezelt kivételről
- Routing MW: a bejövő kérés alapján eldönti, hogy a csővezeték további részén definiált végponti logikák közül melyiket kell hívni
- 3. Endpoint MW: a kiválasztott logika futtatásáért felel

3

Minimal API kéréskezelés (Request Handling)

- Egyik lehetőség végponti logikák megadására
- Az Endpoint MW-t konfiguráljuk
 - > Több MapXXX függvényhívással konfiguráljuk, melyik kérésre mi történjen

```
> app.Map[HTTP ige]([útvonal/route],[delegát/lambda])
> Példa:
app.MapGet(
    "/users/{userId}/books/{bookId}",
    (int userId, int bookId) =>
    $"The user id is {userId} and book id is {bookId}"
);
```

BME [/U]

31

Kiinduló projekt

- Konfigurálva van benne minden, amit a kiinudló builder tud
- Fel van állítva egy kiinduló csővezeték (3 MW-rel)
- Egy végponti logika van benne definiálva
 - > A weboldal gyökércímére küldött HTTP GET kérésre "Hello World!" szöveg a válasz

```
var builder = WebApplication.CreateBuilder(args);
var app = builder.Build();
app.MapGet("/", () => "Hello World!");
app.Run();
```

BME_[/UT

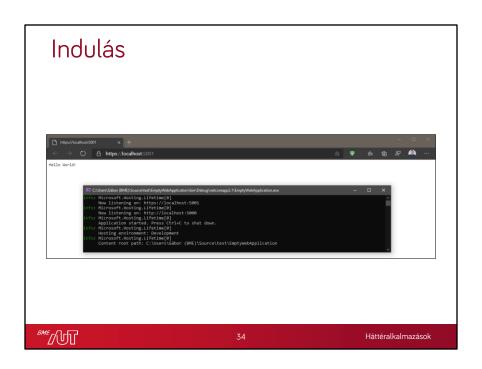
32

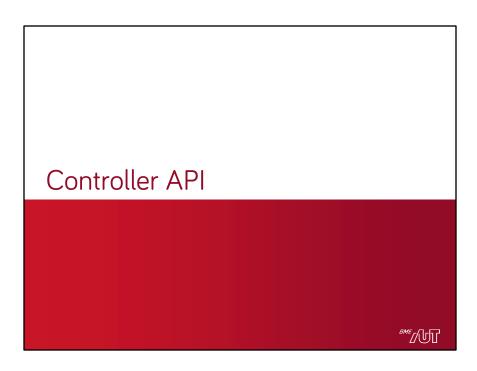
ASP.NET Core szolgáltatás hozzáadása, konfigurációja

- Mindig az adott szolgáltatás dokumentációja alapján járjunk el! Ez alapján lehet, hogy
 - > hozzá kell adnunk egy új szolgáltatás(oka)t a DI konténerhez
 - builder.Services.AddXXX
 - > módosítanunk kell valamit a builderben
 - Pl. builder.Logging.ClearProviders()
 - > hozzá kell adnunk MW-(ke)t a csővezetékhez
 - app.AddXXX
 - > meglévő MW-t kell konfigurálnunk
 - Pl. app.MapXXX
 - > a fenti műveletek tetszőleges kombinációját kell alkalmaznunk

BME //UT

33

Controller API kéréskezelés (Request Handling)

- Másik lehetőség végponti logikák megadására
- A végponti logikákat, mint függvényeket osztályokba szervezzük, ezek a kontrollerek
 - > MVC mintából kapja a nevét
 - > Egy kontroller ~ egy üzleti entitáshoz kapcsolódó műveleteket fog össze
 - > ControllerBase beépített típusból származtatjuk
 - > ApiController attribútumot is teszünk rá
- Paraméterek kitöltésével általában nem kell foglalkoznunk
 - > A routing szabályok alapján felöltődik
- Visszatérési értékek sorosításával általában nem kell foglalkoznunk
 - > C# objektumokat adhatunk vissza -> HTTP 200-as válasz, a törzsben az objektum sorosítva
 - > a böngésző és a szerveralkalmazás letárgyalja a formátumot (XML vs. JSON) (content negotiation)
 - > kényelmi függvényekkel megadhatjuk a HTTP válasz státuszkódot
- Szerver renderelt és kliens renderelt működésben is használható!
- Itt is az Endpoint MW-t konfiguráljuk, de általában tömegesen (vagy csoportonként) regisztráljuk a kontrollereket
 - > vagy app.MapControllers attribútum alapú routing
 - > vagy app.MapControllerRoute konvenció alapú routing
- A szükséges szolgáltatásokat regisztrálni kell a DI konténerbe
 - > builder.Services.AddControllers();

BME [/U]

36

ControllerBase, ApiController

- Az ASP.NET Core biztosít ősosztályokat kontrollerek írásához
 - > Szerver renderelt: Controller
 - > Kliens renderelt: ControllerBase
 - > Controller származik a ControllerBase-ből
- ControllerBase ősosztály
 - > Request, Response, User objektumok
 - > Kényelmi függvények a válasz előállításához
 - HTTP 200 OK válaszhotz Ok() függvény
- ApiController attribútum
 - > API-kra jellemző működést automatikusan megvalósít a keretrendszer, pl.
 - Validációs hibák-> HTTP 400-as válasz
 - A kontroller függvényei csak attribútum routing-gal érhetőek el

3

Végpontkiválasztás kontrollereknél

- HTTP kérés alapján meg kell határozni, hogy melyik kontroller melyik függvénye hívódjon meg
- Attribútum alapú routing
 - > Főleg kliens renderelt működésre
 - > C# attribútumokat teszünk a kontroller
 - osztályra
 - függvényeire
 - függvényparaméreire
- Konvenció alapú routing
 - > Főleg szerver renderelt működésre
 - > Útvonalsablon(oka)t adunk meg az app.MapControllerRoute-ban app.MapControllerRoute(name: "default",

pattern: "{controller=Home}/{action=Index}/{id?}");

• Bővebben: Routing to controller actions in ASP.NET Core | Microsoft Docs

38

Kontrollertámogatás bekapcsolása

```
var builder = WebApplication.CreateBuilder(args);
builder.Services.AddControllers();
var app = builder.Build();
app.MapControllers();
app.Run();
```

BME //UT

3

Kontroller – Attribútum alapú routing

```
[Route("api/[controller]")]
[ApiController]
public class DummyController : ControllerBase
{

    // GET: api/Dummy
    [HttpGet]
    public IEnumerable<string> Get()
    {
        return new string[] { "value1", "value2" };
    }

    // GET: api/Dummy/5
    [HttpGet("{id}")]
    public string Get(int id)
    {
        return "value";
    }
}
```

BME_[/UT

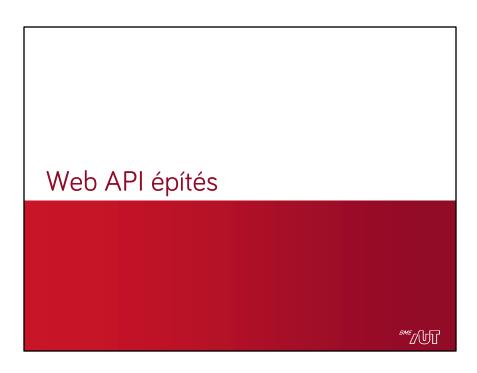
4(

Kontroller - Attribútum alapú routing

- Route attribútum
 - > Többet is rárakhatunk egy osztályra
 - > A kontroller osztály milyen cím(ek)re reagál
 - > Speciális tokeneket használhatunk benne
 - Pl. [controller] behelyettesítődik a kontroller nevére (a Controller-t levágva a végéről) pl. DummyController ⇒ Dummy
- HttpGet, HttpPost, HttpPut, stb.
 - > HTTP ige neve
 - > Az adott függvény (művelet) milyen HTTP igére reagál
 - > Extra URL szegmens(eket)t is definiálhat
 - {szegmensnév}
 - A szegmensnév jelentősége, hogy a név alapján képződnek le függvényparaméter(ek)re
 - Ilyenkor csak akkor reagál az adott művelet, ha a megfelelő számú szegmens van az URL-ben

BME //UT

4

REST vs RPC

- Hogyan nézzen ki az API? Milyen címek? Milyen paraméterezés? Milyen műveletek?
- RPC stílus
 - > Remote Procedure Call
 - > A függvényhíváshoz hasonló
 - > HTTP példa:
 - GET /api/DogService/GetDogByld?id=5,
 - GET /api/DogService/UpdateDog?id=5&name=Bodri
- REST stílus (REpresentational State Transfer)
 - > Irányelvek halmaza
 - Nem csak az API kinézetre, de működésre is
 - Nem szabvány!
 - Nem alkalmazza mindenki mindegyik elvet!
 - > A generálódó ASP.NET Core kontrollerek többé-kevésbé követik ezeket az irányelveket
 - > RESTful Web Services
 - A REST által definiált kritériumoknak eleget tevő webszolgáltatás, ami rendszerek közötti együttműködést tesz lehetővé hálózaton keresztül
 - > HTTP példa:
 - GET /api/Dog/5
 - PATCH /api/Dog + a törzsben a módosított Dog

BME [/U]

43

Legfontosabb REST ajánlások

- Kliens-szerver architektúra
- HTTP alapon
 - > GET, PUT, PATCH, POST, DELETE stb.
 - > Értelemszerűen GET lekérdezésre, DELETE törlésre, stb.
 - > Bővebben: https://www.restapitutorial.com/lessons/httpmethods.html
- Erőforrás-orientáltság
- Állapotmentesség
 - > A kliensnek nem kell azzal foglalkoznia, hogy a szervernek épp mi az állapota, mi volt az előző hívása, stb.
- Gyorsítótárazhatóság
- Rétegezettség
 - > Proxy vagy terheléselosztó komponens könnyen hozzáadható

BME //UT

44

EF Core adatelérés Web API-ban

- 1. Szükséges NuGet csomagok telepítése:
 - > Microsoft.EntityFrameworkCore.SqlServer
 - > Microsoft.EntityFrameworkCore.SqlServer.Design
- 2. DbContext, entitások, mapping definiálása
- 3. DbContext regisztrációja a DI konténerbe

 DbContext használata DI segítségével (kontrollerben vagy külön DAL rétegbeli osztályban)

Migrációk:

- 1. Migráció létrehozása (Add-Migration)
- Migráció futtatása az adatbázison (Update-Database)

BME//UT

4

DogsController.cs: POST

```
// POST: api/Dogs
[HttpPost]
public async Task<ActionResult<Dog>> PostDog([FromBody]Dog dog)
{
    _context.Dogs.Add(dog);
    await _context.SaveChangesAsync();
    return CreatedAtAction("GetDog", new { id = dog.Id }, dog);
}
```

BME_[/UT

4

ASP.NET Core API irányelvek

- Ne adjunk vissza entitás típusokat
 - > Vagy nem lesz kitöltve a navigációs property, vagy sorosítási problémáink lesznek, pl. körkörös hivatkozások miatt
 - > Helyette csináljunk olyan típusokat, amik
 - Csak azokat a propertyket tartalmazzák, amire a kliensnek szüksége van. Ez lehet olyan adat is, ami egy kapcsolódó entitásban van
 - Ezek az ún. DTO-k
 - Lehetőleg lapítottak, azaz nem tartalmaznak navigációs property-t vagy a navigációs property-k típusa is DTO
- Lehetőleg válasszuk le az üzleti logikát a kontroller kódról
 - > Az üzleti logikát, adatbázis kommunikációt külön osztály(ok)ba szervezzük
 - Az osztályokat DI segítségével injektáljuk a kontrollerbe (a DbContext helyett)
 - > A kontroller áthív az üzleti logikába

4